

ГАЛИНА ЙОСИПІВНА ЩЕРБАК ДО 80-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Канівський природний заповідник, як і людина, має непросту біографію. Незважаючи на різні суспільно-політичні обставини, він вижив і розвивається завдяки самовіданній праці науковців-природників, які в усі роки стояли на варті рідної природи. Серед когорти вчених, яких із вдячністю згадують у заповіднику, особливе місце займає професор, доктор біологічних наук Галина Йосипівна Щербак. Нині є приємна нагода нагадати основні віхи її життєвого та творчого шляху.

Галина Йосипівна Щербак (Піряник) народилася 3 грудня 1930 р. в м. Києві. У 1954 р. закінчила Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка, у 1957 – аспірантуру при кафедрі безхребетних біологічного факультету. Становлення її, як науковця, відбувалося в лабораторії арахноентомології на базі сучасного Канівського природного заповідника у 1957 – 1962 рр. під мудрим керівництвом професора Олександра Пилиповича Кришталя. У 1960 р. успішно захистила кандидатську дисертацію на тему "Гамазові кліщі мишовидних гризунів Лісостепу України". Згодом, у 1962–1981 рр., працювала в Академії наук УРСР ученим секретарем Відділення загальної біології, заступником директора Інституту зоології ім. І.І. Шмальгаузена, старшим та головним науковим співробітником цього ж інституту. Галина Йосипівна, не зупиняючись на досягнутому, у 1980 р. захистила докторську дисертацію "Кліщі родини Rhodocaridae Палеарктики". Матеріали обох дисертацій опубліковано як окремі монографії під тими ж назвами (1962; 1980). За наукові здобутки у 1980 р. стала Лауреатом Державної премії СРСР в галузі на-

уки і техніки. Дослідження Г.Й. Щербак започаткували планомірне вивчення в Україні як паразитичних, так і

вільноживучих гамазових кліщів, її науковій праці (понад 100) стосуються фауністики, систематики та екології цієї таксономічної групи. Г.Й. Щербак – співавтором тритомної монографії "Определитель обитающих в почве клещей" (1975–1978).

Прагнення передавати свої знання і вміння іншим знову привело її до рідного університету. Тут повністю розкрився її педагогічний та організаторський талант. З 1981 по 1994 рр. завідувала кафедрою зоології безхребетних. У 1986 р. отримала звання професора. Після об'єднання кафедр зоології безхребетних і хребетних, очолювала кафедру зоології. У 1994–

1996 рр. – професор кафедри зоології.

Галина Йосипівна велике значення надавала вихованню молодих наукових кадрів. Із поміж інших керівників вона виділялася поєднанням вимогливості до сучасного і якісного написання дисертацій із абсолютною безкорисливою готовністю приділяти увагу і час кожному своєму учневі. Вміння викристалізувати суть наукової проблеми, чітко поставити мету і термін виконання – завжди притаманні Г.Й. Щербак не тільки як вченому, а й ефективному менеджеру. Продовжуючи традиції славетної наукової школи свого вчителя – професора О.П. Кришталя, Галина Йосипівна доклала значні зусилля до відродження науки у Канівському заповіднику в 1980–1990-ті рр.

Перебуваючи на заслуженому відпочинку, Галина Йосипівна продовжує працювати. Не одне покоління

студентів користується її підручниками “Зоологія безхребетних” (1995–1997 рр., у співавт.), нещодавно здійснено ще одне перевидання (2008, у співавт.).

На перший погляд, у Г.Й. Щербак все відбувалося просто і легко. Насправді, всі свої здобутки вона мала завдяки наполегливій праці, помноженій на силу волі. Крім того, вона зуміла здійснити те, що не всім дається: бути відомим вченим і, водночас, оберегом сімейного затишку. Поєднавши своє життя із людиною непростої долі – Миколою Миколаєвичем Щербаком, – вона стала не лише його надійною опорою, другом та учасником численних наукових експедицій, але й повела важку щоденну боротьбу за здоров’я чоловіка, понівечене у радянських концтаборах.

Нині Галина Йосипівна є центром великої родини, вона – чудова мама і бабуса. Крім того, до неї за порадою продовжують звертатися уже немолоді її колишні учні... Справді, тільки у великих людей їх життя вистачає на все.

Тож колектив Канівського природного заповідника щиро вітає ювілярку і зичить їй незгасного життєвого оптимізму, здоров’я, родинного щастя і нових творчих здобутків.

М. Г. Чорний, Л. О. Чорна